

KRADLJIVICA KNJIGA

MARKUS ZUSAK

Preveo
Nikola Pajvančić

Laguna

Naslov originala

Marcus Zusak
THE BOOK THIEF

Text Copyright © 2006 by Markus Zusak
Illustrations copyright © by Trudy White
Translation Copyright © 2008 za srpsko izdanje, LAGUNA

*Elizabet i Helmutu Zusaku,
s ljubavlju i divljenjem*

Australian Government

This project has been assisted by the Australian Government through the Australia Council for the Arts, its arts funding and advisory body.

PROLOG

planinski venac ruševina

u kome naš pripovedač predstavlja:
sebe – boje – i kradljivicu knjiga

SMRT I ČOKOLADA

Prvo boje.
 Potom ljudi.
 Tako obično vidim stvari.
 Ili bar pokušavam.

*** * * EVO JEDNE MALE ČINJENICE * * ***

Umrećete.

Ja najiskrenije pokušavam da budem vedra u pogledu čitave te stvari, iako je većini ljudi teško da mi poveruje, koliko god ih ja ubeđivala. Molim vas, verujte mi. Ja sasvim sigurno *mogu* da budem vesela. Mogu da budem mila. Draga. Ljubazna. A to je tek početak nabranja. Samo nemojte tražiti da budem dobra. Dobrota nema nikakve veze sa mnom.

*** * * REAKCIJA NA * * ***

GORESPOMENUTU ČINJENICU

Da li vas ovo brine?

Uveravam vas – nemate čega da se plašite.

Pravičnost niko ne može da mi ospori.

Naravno, predstavljanje.

Početak.

Kako sam to vaspitana?

Mogla bih propisno da se predstavim, ali to nije neophodno. Upoznaćete vi mene vrlo dobro i dovoljno skoro, već u zavisnosti od raznih činilaca. Dovoljno je reći da ću u nekom trenutku stajati iznad vas, najljubavnije moguće. Vaša duša biće u mojim rukama. Na ramenu će mi biti posađena boja. Nežno ću vas odneti.

U tom trenutku, vi ćete ležati (retko zateknem ljude kako stoje). Bićete skoreni u sopstvenom telu. Možda ćete shvatiti; vazduhom će se razleći krik. Jedini zvuk koji ću nakon toga čuti biće moje sopstveno disanje, i zvuk mirisa, mojih koraka.

Pitanje glasi: koje će boje sve biti kada dođem po vas? Šta će nebo kazivati?

Lično, volim nebo boje čokolade. Tamne, tamne čokolade. Ljudi kažu da ide uz mene. Ja, međutim, pokušavam da uživam u svakoj boji koju vidim – u čitavom spektru. U milijardi nijansi, od kojih nijedna nije sasvim ista, i u nebu koje valja lagano sisati, kao bombonu. Ublažava napetost. Pomaže mi da se opustim.

* * * JEDNA MALA TEORIJA * * *

Ljudi primećuju boje dana samo pri njegovom početku ili kraju, ali meni je sasvim jasno da se dan svakim trenutkom kreće kroz mnoštvo senki i tonova. Najobičniji sat može se sastojati od hiljada različitih boja. Voštano žutih, plavih ispljunutih iz oblaka. Tmurnih tama. Radeći ovakav posao, iskreno se trudim da ih primećujem.

Kao što sam već naznačila, spas nalazim u odvratanju pažnje. Tako čuvam zdrav razum. To mi pomaže da izguram, imajući u vidu koliko se dugo bavim ovim poslom. Muka je što nema ko da me zameni. Ko bi mogao da uskoči umesto mene dok se ja malo odmaram u kakvom popularnom turističkom odredi-

štu, bilo da je reč o tropskoj ili skijaškoj varijanti? Odgovor je, naravno, niko, što me je navelo da svesno i namerno odlučim da svoj odmor nađem u odvratanju pažnje. Suvišno je i reći, odmaram se malo po malo. U bojama.

Ipak, možda ćete se zapitati: šta će njoj uopšte odmor? Od čega joj to treba odvratanje pažnju?

Što me dovodi do sledeće tačke.

Preostali ljudi.

Preživeli.

Njih ne mogu da gledam, iako u mnogim slučajevima ipak omanem. Namerno tražim boje kako ne bih mislila o njima, ali tu i tamo, primetim one koji su ostali, zgureni pod teretom shvatanja, očajanja i iznenađenja. Njima su probodena srca. Njima su zgromljene grudi.

Što me opet dovodi do teme o kojoj vam pričam noćas, ili danas, ili koji god da je sat ili boja. To je priča o jednoj od onih većitih preživelih – stručnjaku za preostajanje.

To je jedna mala priča, između ostalog o:

- * devojčici
- * rečima
- * harmonikašu
- * nekim fanatičnim Nemcima
- * jevrejskom bokseru
- * i stvarno mnogo lopovluka.

Kradljivicu knjiga sam videla tri puta.

PORED ŠINA

Prvo je nešto belo. Zaslepljujuće belo.

Neki od vas sigurno tvrde da bela baš i nije boja i slične koještarije. E pa ja ću vam reći da jeste. Bela je bez ikakve sumnje boja, i lično, mislim da vam je najbolje da se ne raspravljate sa mnom.

*** * * OHRABRUJUĆI PROGLAS * * ***

Molim vas, budite mirni, uprkos ovoj malopredašnjoj pretnji.

Samo pričam u prazno –

Nisam nasilna.

Nisam zla.

Ja sam ishod.

Da, bila je bela.

Izgledalo je kao da je čitava Zemljina kugla obučena u sneg. Kao da ga je navukla na sebe, onako kako se navlači džemper. Pored šina otisci u snegu bili su duboki do kolena. Drveće je bilo okovano ledom.

Kao što možete i da očekujete, neko je umro.

Nisu mogli tek tako da ga ostave na zemlji. Sada to nije bio problem, ali uskoro će pruga biti raščišćena i voz će morati da pođe.

Tu su bila dva stražara.

Tu su bile majka i njena kći.

Jedan leš.

Majka, devojčica i leš tvrdoglavo su ćutali.

„Dobro, šta još hoćete da uradim?“

Jedan stražar bio je visok, drugi nizak. Visoki je uvek govorio prvi, iako nije bio nadređeni. Pogledao je u onog manjeg, okruglastijeg. Onog sa sočnim rumenim licem.

„Pa“, glasio je odgovor, „ne možemo tek tako da ih ostavimo.“

Visoki je gubio strpljenje. „A što ne?“

A mali samo što nije eksplodirao. Pogledao je u bradu visokog i povikao: „*Spinnst du?* Jesi ti glup?“ Gnušanje na njegovim obrazima postajalo je sve jače. Koža mu se razvukla. „Hajde“, rekao je gacajući kroz sneg. „Ako treba, sve troje ćemo ih odneti natrag. Obavestićemo sledeću stanicu.“

A ja, ja sam već počinila najosnovniju grešku. Ne mogu ni da vam opišem koliko sam razočarala samu sebe. Isprva sam uradila sve kako treba:

Proučila sam zaslepljujuće, belo snežno nebo koje je stajalo na prozoru voza u pokretu. Gotovo sam ga *udahnula*, ali ipak, pokolebala sam se, zakačila – zainteresovala se. Za devojčicu. Obuzela me je znatiželja i rešila sam da ostanem i gledam, koliko mi to obaveze dopuste.

Dvadeset tri minuta kasnije, kada je voz stao, sišla sam sa njima.

Mala duša bila mi je u rukama.

Stajala sam malo zdesna.

Živahni dvojac stražara vratio se do majke, devojčice i malog leša. Jasno se sećam da sam tog dana glasno disala. Čudi me kako me stražari nisu opazili dok su prolazili pokraj mene. Svet se sad povijao pod težinom tog silnog snega.

Na nekih desetak metara s moje leve strane bleđa devojčica praznog stomaka stajala je, smrznuta.

Usta su joj se tresla.

Ledene ruke držala je prekrštene.

Na licu kradljivice knjiga suze su bile smrznute.

POMRAČENJE

Sledeća je mastiljavo crna, da, recimo, pokaže krajnosti moje svestranosti. Bio je to najtamniji trenutak pre zore.

Ovoga puta došla sam po čoveka od neke dvadeset i četiri godine. To je, na izvestan način, bilo lepo. Avion je i dalje kašljucao. Dim je isticao iz njegovih pluća.

Kada se srušio, načinio je tri duboke brazgotine u zemlji. Krila su mu sada bila potkresana. Nema više lepršanja. Ne za ovu metalnu ptičicu.

*** * * JOŠ NEKE MALE ČINJENICE * * ***

Ponekad stignem prerano.

Žurim,

a neki ljudi drže se života

duže nego što se očekuje.

Nakon male zbirke minuta dim se iscrpao.

Nije preostalo više ničeg.

Dečak je stigao prvi, isprekidanog daha noseći nešto što je ličilo na kutiju za alat. S velikom strepnjom prišao je pilotskoj kabini i zagledao se u pilota procenjujući da li je živ, a tada ovaj to i jeste bio. Kradljivica knjiga stigla je možda nekih tridesetak sekundi kasnije.